

1648 Period
Nov. 13, 1994

1) Not Recognizing People (Need to Check)

פנקס המדינה תקנות ועד ת"י תסא (עמוד 102)

תסא. גם עלה ונגמר כהיום הזה: אחרי אשר יש לחוש הרבה שאומרים ומעידים על הריגת אנשים). ע"כ כל סהלה וישוב מוזהרים ועומדי' לעמוד על משמר להשגיח בעוצם השגחה, שלא לכתוב תנאים, ק"ו שלא לסדר קידושין ולא לכתוב תנאים לשום אלמן, עד כשיהי' [שיהי'] בידו כתב ראי' מאיזה רב שנתברר לפניו שהוא אלמן או מגורש; גם שלא יניחו לשום אורחים מגורשים להשתדך זה עם זה, אפילו בחורים ובתולות אם לא שיבררו מי ומי הם, למען שלא ישא איש את קרובתו האסורה לו.

2) Strength of Shidduchim

שו"ת מהר"י מינץ סימן ב

מפני האמת והשלום שלא ליתן פתחון פה לשום בעל דין לחלוק על קצת לשונות בשטר קישור משידוך חתום בשני עדים וז"ל זכרון עדות מה שהיה בפנינו עדים ח"מ כו' ע"ד באו לפנינו כמ"ר יצחק בכמ"ר יודא זלה"ה וכמ"ר אליה בכמ"ר יואב זלה"ה ואמרו לנו הו' עלינו עדים וקנו ממנו בקניין גמור ואגב סודר וכתבו וחתמו בכל לשון של זכות וראייה ותנו ביד כל אחד ממנו הל"ל איך אני יצחק הנ"ל מרצון נפשי בלא שום אונס ודוחק כלל רק מלב שלם ונפש חפצה ובדעת מזיבת הנני מארס חביבתי היקרה פיורינ"א בתי מב"ת =מנשים באוהל תבורך= ליקר כמ"ר יואב בכמ"ר אליה הנ"ל ולתת לה בעד נדונייתה שלש מאות פרחים כו'. ע"ד =עת דודים= בסוף שלש שנים רצופים המשלימים בסוף חדש סיון רמ"ג הע"ל ובעת ההיא נודר אני יצחק הנ"ל שבת פיורינ"א הנ"ל תכנס לחופה עם כמ"ר יואב הנ"ל. ובפנינו עדים ח"מ נדר גם כמ"ר אליה הנ"ל שכמ"ר יואב בנו הנ"ל יכנס לחופה עם מר' פיורינ"א הנ"ל לזמן הנ"ל ויתן לה כתובה וקידושין כדת משה וישראל כו'. ובהיות שהר"י יצחק אבי המשודכת הנ"ל איש תם וישר וחושש מכל צרה שלא תבא כן מצד הלשון הנ"ל הנני מארס כו' יאמר בעל דין שהיא מקודשת על כן הנני מגלה דעתי ואומר אני שמי שמפרש כן אינו אלא טועה כי הנני מארס אינו שייך כי אם לבעל שיאמר כן לאשה שמארס או לשלוחה אבל לא על אבי האשה אפילו כשהיא קטנה ואפי' אם יעלה על לבנו לפרש אילו המלות דרך רחוק ונאמר אולי החתן המשודך רבי יואב עשה לאבי המשודך רבי יצחק הנ"ל שליח ואם כן רבי יצחק הנ"ל היה שליח לחתן ולכלה בתו אחרי שהיא קטנה ואז שייך לומר הנני מארס כו'. גם זה אין לומר אחרי שלא ראו העדים לא הרשאה ולא שום עדים של יואב הנ"ל מינה אותן למורשה לקדש לו בתו הנ"ל. ואפילו לאותן הדיעות דס"ל דשליח לקידושין לא בעי לא עדים ולא הרשאה שאני הכא שר' יצחק הנ"ל אומר שלא נתמנה מורשה מעולם לקדש בתו וגם לא עלה על דעתו לקדש בתו לשום אדם מפני החשש פן ח'ו תצטרך לחליצה כמו שחושש ואומר גם עתה. ולכן לא עלה על דעתו לדקדק על לשון השטר קישור והדעת מכרעת להאמינו על ככה דמסתמא לא עבר הא דרב דמייתי ריש פרק האיש מקדש וס"פ עשרה יוחסין אסור לאדם לקדש בתו כשהיא קטנה כו'. ואין לומר דרב מיירי כשעושה הנישואין מיד מה שאין כן בנדון דידן שקבעו זמן הנישואין אחר ג' שנים דאז כבר יצאה מקטנות לבגרות וכה"ג מותר הא לית' דאם כן ה"ל לרב מימר אסור לאדם להשיא בתו כשהיא קטנה ומדלא קאמל הכי ש"מ דרב ר"ל אסור לקדשה כשהיא קטנה אפילו רוצה לעשות הנישואין כשהיא גדולה. ועוד בסוף עשרה יוחסין דקאמר רב חנן בר אבא איקלע לבי רב חסדא חתניה שקלה לבת ברת'י אותבה בכנפיה אמר ליה לא סבר מר מקדשה פי' רש"י אין אדוני יודע שהיא מקודשת ויש לו להתרחק מאשת איש. אמר ליה עברתה אדרב דאמר רב יהודה אמר רב אסור לו לאדם לקדש את בתו כשהיא קטנה ומשמע שהשיב לו תיכף על מה שהיה מתמיה רב חסדא אין אדוני יודע כל השיב לו רב חנן שלא עלה על דעתו כי חשב שלא יעבור על הא דרב והשתא למה א"ל עברתה אדרב דלמא רב מיירי כשעושה הנישואין גם בקטנותה ורב חסדא האריך זמן הנישואין של בתו עד ימי גדלות אלא ודאי ל"ש דלעולם אסור לאדם לקדש את בתו כשהיא קטנה ואף על גב דהג"ה בסמ"ק כתבה על הא דרב וז"ל והני מילי בימיהם שהיו ישראל מרובים במקום אחד אבל עתה שאנו מתי מעט רגילין לקדש אפי' כשהיא קטנה שמא יקדמו אחר בשם הר"מ עכ"ל. מ"מ בסתמא אין לומר כן וכל שכן כשמכחישו ואומר שלא נעשה שליח לקדשה דשאר' ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב להתיר ח"ו אשת איש. ועוד דאין מנהג הרומניש"ק לקדש קטנות. לכן כ"ע מודו כיון דאין אדם ראה הרשאה או עדים שנעשה שליח לרבי יואב לקדש לו בתו שהיא קטנה דנאמר שר' יצחק הנ"ל היה שלוחו וכל שכן כיון שהשני עדים החתומי על השטר קישור מעידים שלא נתן שם שום קידושין לא על ידי שטר ולא על ידי כסף ושזה כסף ואפילו דרונות שדרך החתן לשלוחלכלה מעידין העדים שלא רצה רבי יצחק הנ"ל דהיינו אבי הכלה לקבלם. ועוד כיון דרבי יואב הנ"ל היה בעיר בזמן שנגמר החיתון ונכתב השטר קישור הנ"ל אם איתא שהיו שם קידושין הוה ליה לעצמו לקדש כדאית ר"פ האיש מקדש ונהי דהכא איסורא ליכא אם לא קדשה כיון דהכלה בעצמה לא היתה בעיר מכל מקו' מצוה היתה בו בחתן לקדש בעצמו יותר מבשלוחו. וכן כתב האגודה פרק במה מדליקין גבי הדלק' נר חנוכה וז"ל אם אלמנה בעלת הבית תדליק ותפטור בני ביתה דכל מצוה מצוה בו יותר מבשלוחו וכן בדרוש הזה הוה ליה לחתן לקדש בעצמו אי היו כאן קדושי ולא על ידי שלוחו אחרי שהיה בעיר וכעין זה כתב המרדכי בגיטין

פרק התקבל אלא ודאי לא היו כאן קדושין כלל. ועוד כיון דהאב חייב להשיא בנו כדתניא בפרק קמא דקדושין והואיל וכן הוא אי הוי בעי ר' יואב הנ"ל לעשות שליח לקדש לו אשה ה"ל לעשות שליח אביו רבי אל"ה הנ"ל או לארצו' קמה כיון דהמצוה רמ"ל עליה דאבוה להשיאו וכה"ג כתבו התוספות פרק האיש מקדש. ולכך אין לחוש כלל דרבי יצחק הנ"ל היה שליח רבי יואב הנ"ל לקדש לו בתו הנ"ל. וכל שכן וק"ו בנדון דידן דלא ראו שום רמז והוראה מקידושין. ואם תאמר כיון שהעדים העידו על האירוסין איך יכולין לחזור ולהעיד שלא ראו שום קידושין למה לא נאמר כיון שהעידו שנתארסה שוב אין חוזרין ומגידין שלא ראו שום קדושין ויש לומר כיון דאפשר לקיים ולאמת כל דבריהם דלא סתרי אהדי עבדינן. על כן מתרצינן דבורייהו ועדותיהו דמה שהעידו שאמר הנני מארס כל אינו ר"ל שעתה הוא מארס אלא לאחר זמן כמו הנני משחיתם את הארץ שלא היה תכף אלא אחר כך זמן רב. וכן הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגומר והנה אנכי בא הוה כמו הנני בא ולא היה מיד אלא אחר זמן. וכיון דאפשר לקיים דברי שניהם לא חשוב חוזרין ומגידים ודומה להא דכתב בסא"ז בתשובה י"ח דהעדים נאמנין לומר על השטר דמוקדם הוא כיון שאינם עוקרי גוף העדו'. ואף על גב שהם לא העידו שהנני מארס הבינו שר"ל לאחר זמן אלא העידו שלא הבינו הלשון שר"ל קידושין לא דקדקו בו כיון שפשוטו של הלשון אינו משמעו לשון קידושין כדפי' מכל מקום נאמנין לומר שלא הבינו הלשון שהוא לשון קידושין במגו דאי בעי אמר כל אחד מהם מן העדים שהלשון פ' לאחר זמן וכיון שלא ראו שום קידושין לו בו ביום ולא אחר כך ודאי ליכא למיחש לשום קידושין. וכן משמע לשון השטר קישור שאינן מעידי על שום מעשה רק על דברי' כמו שאומר לשון השטר ואמרו לנו כל. על כן מכל הנני טעמים וסברות נראה לי אין כאן בית מיחוש כלל וכלל לומר שנתקדשה מר' פירינא הנ"ל. מ"מ דברי הנ"ל אין בהם ממש אם לא יסכים עמי מורי הזקן אמוץ ר"ג קרובי הגאון מוהר"ר ענשכין יצ"ו. נאם הטרוד יודא מינין.

שו"ת מהרשד"ם חלק אבן העזר סימן ג

שאלה מעשה שהיה כך היה שראובן היה משודך עם לאה כדרך השדוכין הנהוגל בזמננו זה בקנין ובשבוע' חמורה על דעת המקוב"ה שלא לקדש אשה אחרת אלא זו והיא שלא להתקדש לשום נברא כי אם למשדוכו פ' ואחר עבור ג' חדשי' שהיה המשוד' הנז' יוצא ונכנס בבית משדוכתו ואוכל ושות' עמה והל' המשוד' מוצי' הוצאו' במיני מאכל ושלה לה דורות כמסת ידו והיא גם אליו הכל כנהוג בזמן הזה ונהגו שניהם אהבה ואחיה לימים חלתה זקנתה של המשדוכת מחוליה אשר מתה בו ובהיותה על ערש דוי נפחד ראובן אולי אחר פטיר' הזקנה בהיות משדוכתו נשארתי יחידה וגלמודה יבא אליה אי זה מפת ויקדמנו בקדושין לכן קדם הוא ובא יום א' ונכנס בבית משדוכתו לאה הנז' ושם ג' אנשים שנכנסו לבקר את הזקנ' וקדשה בפניהם וזהו תורף עדותם כפי קבלת עדות ב"ד של העיר שאירע בה המעשה ושם הא' ר' שלמה קאבישון ואמר בתורת עדות כי הוא ושני יהודים אחרים נכנסו כו' וישבו בארגז א' בבית לאה משדוכת ראובן ובעמדם שם נכנס ראובן ולקח מארמריו א' טשטמיל עם ג' לימוניש ואמר אלנו אלו הג' לימוניש אני נותן בעד קדושין ללאה ארוסתי וכן נתנם ללאה וקבלה אותם ובשע' נתינה אמר לה ראובן זה אני נותן לך בעד קדושין זה עדות ר' שלמה הנז' ואחריו העיד רבי יוסף צרפתי ואמר איך נכנסו כל ובא ראובן והביא עמו אה' טשטמיל ובתוכו ג' לימוניש ואמר לנו זה הטישטמיל עם אלו הג' לימוניש אני נותן ללאה ארוסתי בעד קדושין ונתן הלימוניש ביד לאה וקבלה אותם אחר זה קמו אנשים והלכו לבית לאה וקם איש עתיק יומין ולקח טבעת אחד וקדש ללאה וכך אמר לה בטבעת זו תהא מקודשת לי כדת משה וישראל אחר זה נתקבצו ב"ד העיר הנז' וחזרו וקבלו העדויה' הנז' לעיל גם בא עד ג' ואלו דבריו איך נכנס כל ונכנס ראובן הנז' בבית לאה וקרא אליה והיא ירדה מן המטה וקרבה עצמה אל ראובן וראובן הוציא מתחת ידו א' טשטמיל ובתוכו ג' לימוניש ונתנם ללאה ואמר לה זה אני נותן לך בעד קדושין וקבלם ואמר לנו ראובן הו' עלי עדים בדבר הזה וקודם קבלת הקדושין האחרונים שאלו את פי הנערה אם היה אמת שקבלה קדושין ממשדוכה והרכינה בראשה והודתה על"כ ועתה שאל השואל אם בנושא כזה יש לפקפק בקדושין הראשונים מצד שלא אמר לי או נאמר דבנושא כזה אין צריך לומר לי ובכל לשון סגי' תשובה נראה לע"ד שהקדושין הם קדושין ודאים והמקדש אחר כך כמקדש אשת איש בעלמא הוא ותחילת דברי אומר כי יש בלשון הקדושין ג' פנים א' לדון שהם כמו הרי את מקודשת ולא אמר לי שעל זה בא המחלוקת דיש אומרים דלא הו' קדושין ויש אומרים דהו' ספק קדושין. הפן הב' הוא דיש לומר דנ"ד גריע טפי מלשון הרי את ולא אמר לי ולכ"ע אפשר דלא הו' קדושין כלל וזה מטעם דבהרי את מקודש' ולא אמר לי כבר אמר כתקון ז"ל אלא דגייז מלת לי אמנם לשון דון דידן דלא מציינו כמוהו בלשון חז"ל אפשר לומר דגריע. הפן הג' אפשר לומר דהאי לישנא עדיף טפי מלשון הרי את מקוד' ולא אמר לי ואדרב' הו' כאלו אמר לי בפירושו... הכא כבר בירר כיון שאמר אלו הלימוני'ס אני נותן ללאה ארוסתי בעד קדושין ברור הוא שר"ל עם היות שכל מה שנתתי לה עד עכשיו היה במתנה דרך דורון אלו הלימוני'ס אינו כן כ"א בתורת קדושין כמו שהאדם מקדש ארוסתו וכיון שקראה ארוסתו ולא הספיק לו בשיאמר לאה כבר הסיר לנו ספק שאדם מצוי כו' וגלה כפי' שלעצמו מקדשה הנראה לע"ד כתבת':

3) Annulling Kiddushin Mentioned in Bais Yosef but not brought in Shulchan Aruch

בית יוסף אבן העזר סימן כח

כתב רבינו ירוחם (נכ"ב ח"ד דף קפז ע"ד) בשם הרשב"א (שו"ת ח"א סי' אלף רו) שכל ציבור יש להם כח לעשות הסכמה ביניהם דכל מאן דמקדש בלא עשרה שלא יהו קידושיו קידושין. והריב"ש כתב בתשובה סימן שצ"ט שיכולים הקהל לתקן שכל מי שיקדש שלא בידיעת נאמני הקהל ובפניהם ובפני עשרה יהיו קידושיו מופקעין ובטלים ומעתה ובאותו זמן מפיקעים הקהל כסף או שוה כסף שיקדש בו והמקדש כנגד תקנתם זו אין קידושיו קידושין ואינה צריכה גט זהו מה שנראה לי להלכה אבל למעשה הייתי חוכך להחמיר ולא הייתי סומך על דעתי זה לחומר הענין להוציאה בלא גט אם לא בהסכמת כל חכמי הגלילות כי היכי דלימטיין

שיבא מכשורא עכ"ל. וכ"כ הרשב"א בתשובה סימן אלף ר"ו ששורת הדין רשאים לעשות כן ובלבד שיסכימו בכך אנשי העיר ואם יש ת"ח שם צריך לעשות מדעתו ומעשה היה בעירנו ודנתי בדבר לפני רבותי ומורי הרמב"ן הודה לדברי ומכל מקום עוד צריך להתיישב בדבר עכ"ל: וז"ל ה"ר שלמה בן הר"ש בר צמח בתקנת הפקעת הקידושין לא נעשה בה מעשה לעולם וכבר נשאל לראשונים ולא סמכו לעשות בה מעשה וכ"כ א"א בתשובה (תשב"ץ ח"א סי' קלג). והרשב"א בסימן תקנ"א (בה"א) כתב וז"ל אילו רצו לתקן הקהלות או כל קהלה וקהלה לגדור בפני תקלות אלו יעשה תקנה במעמד כולם ויפקיעו מעתה ועד עולם או עד זמן שירצו כל ממון שינתן לשום אשה מקהלים הפקעה גמורה הפקר גמור אלא אם כן תקבלם האשה מדעתה ומדעת אביה או בפני פלוני ופלוני וכן מצאתי לרב שרירא גאון שכן נהג הוא ואבותיו ואמר לציבור אחד לנהוג כן וכן ילמד אדם בתוך ביתו וילמד לנערותיו לאסור על עצמן על דעת המקום ועל דעת הרבים בלא שום פתח היתר וחרטה כל ממון שינתן לה בתורת קידושין אפילו תקבלם מדעתה אם לא בפני פלוני ופלוני וכן הודעתי אני פעמים לבנות עירנו על"ל הרשב"א ובסימן תר"ב כתב אשה שנדרה הנאה מראובן ואמרה כל נכסי פלוני עלי כקרבן ואחר כך בא אותו ראובן וקידשה נראה בעיני פשוט שאינה מקודשת וכן הנהגתי אני במקומי להסיר המכשולות מפני הרמאי. ומה ששאלת אם אמרה כל שיגיע לידי משל פלוני באיזה צד הרי הקדש תיכף שיגיע לידי בזה אני חוכך לאיסור והוא היה ספיקא בדאורייתא וצריכה ט. ובסימן תר"ג כתב על אשה שנדרה הנאה מפלוני וקידשה בשטר דמקודשת. כתב מהרי"ק בשורש פ"ד קהל שעשו תקנה בחרם ששום בר ישראל לא יקדש אשה בפחות מעשרה בני אדם ועבר אחד וקידש בפחות מעשרה קידושין וה'ה למקדש שעובר על חרם ר"ג וכ"כ הר"ש בר צמח בתשובה (שם) וכ"כ בארחות חיים (הלכות קדושין סי' ג אות ג) בשם הרשב"א (עי' ח"א סי' תקנ"ג):

שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן כח סעיף כא

המקדש באיסורי הנאה דרבנן לגמרי, שאין לו עיקר בדאורייתא, מקודשת. ואם בחמץ דאורייתא ושעות דרבנן, או בחמץ דרבנן ושעות דאורייתא, ספק מקודשת. ואם באיסורי דאורייתא לגמרי, כגון חמץ דאורייתא בשעות דאורייתא, אינה מקודשת. הגה: קהל שתקנו ועשו הסכמה ביניהם שכל מי שיקדש בלא עשרה או כיוצא בזה, ועבר אחד וקידש, חיישין לקידושין וצריכה גט. אע"פ שהקהל התנו בפירוש שלא יהיו קדושין וקדושין והפקירו ממונן אפ"ה יש להחמיר לענין מעשה (מהרי"ק שורש פ"ד). אשה שנדרה הנאה מאדם אחד או מכל מה שיתנו לה שלא בפני פלוני ופלוני, ועבר אחד וקדשה, אינה מקודשת, דהוי כאלו קדשה באיסורי הנאה. ודוקא שקדשה בתורת כסף, אבל אם קדשה בשטר, הוי קידושין (רשב"א סי' תר"ב, ות"ג).